φάσεις τῆς παλιρροίας μεταδίδονται ἐν αὐταῖς μετὰ τῆς ταχύτητος τοῦ ρεύματος. Ὅθεν ἡ διάρκεια τῆς πλημμυρίδος καὶ ἡ τῆς ἀμπώτιδος ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ὕψους τῆς παλιρροίας. Ἀλλ' εἰς τὸν Εὔριπον ἡ ταχύτης τοῦ ρεύματος, ὡς καὶ ἡ διάρκεια τῆς πλημμυρίδος καὶ τῆς ἀμπώτιδος, εἶναι συνάρτησις τῆς διαφορᾶς τοῦ ὕψους τῶν δύο λιμένων· διὸ καί, μὴ διεπόμεναι αὗται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς μεταβολῆς τοῦ ὕψους τῆς παλιρροίας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὕψους τῶν δύο λιμένων, δὲν παρουσιάζουν τὴν εἰς τὰς ἀκτὰς συνήθως παρατηρουμένην διαφοράν.

15. Ἐκ τῆς ὅλης ἡμῶν μελέτης ὡς *γενικὸν συμπέρασμα* αὐτῆς προκύπτει: ὅτι *τὸ πρόβλημα τῆς παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου ἐνέχει διάφορα ζητήματα, τινὰ μὲν ἰδιότυπα καὶ ἄλλα, τὰ πλεῖστα, κοινὰ εἰς ὅλα τὰ παλιρροϊκὰ προβλήματα, ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὑπερβαίνει τὴν δύναμιν τῆς θεωρίας τῶν παλιρροιῶν· ὅλα δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι καὶ λυθῶσι δι' αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει ἐπαρκῶν καὶ ἀκριβῶν παλιρροιογραφικῶν καὶ μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων, εὐμεθόδως καὶ συστηματικῶς ἐκτελουμένων.*

ΝΟΜΙΚΗ.— Περὶ ἱδρύσεως Ἀρχείου τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου*,

ὑπὸ κ. ***Δ. Παππούλια.***

Διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ἐγγράφου τοῦ Προεδρείου τοῦ Δικηγορικοῦ συλλόγου τῶν Ἀθηνῶν διεβιβάσθη πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἡ εὐχὴ τοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον συνελθόντος ἐν Ἀθήναις πρώτου συνεδρίου τῶν δικηγορικῶν συλλόγων τοῦ Κράτους, ὅπως ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τῷ σκοπῷ τῆς ὁποίας περιλαμβάνεται καὶ ἡ περισυλλογὴ τῶν ἐθίμων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀναλάβῃ μετὰ σπουδῆς τὸ ἔργον τοῦτο, συνιστώντων καὶ τῶν Δικηγορικῶν συλλόγων εἰς τὰ μέλη αὐτῶν τὴν περισυλλογήν, σύνταξιν καὶ ἀποστολὴν τῶν σχετικῶν πληροφοριῶν.

Ἡ εὐχὴ αὕτη τοῦ πρώτου συνεδρίου τῶν ἑλλήνων δικηγόρων ἀνεκοινώθη εἰς τὴν ὁλομέλειαν τῆς Ἀκαδημίας, ἥτις ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀνακοινώσω αὐτῇ τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν θέλει ἐπιτευχθῇ τῶν ἑλληνικῶν ἐθίμων ἡ περισυλλογή.

Ἡ εὐχὴ τοῦ συνεδρίου προεκλήθη ἐκ διαλέξεως, ἣν κληθεὶς ἐποιησάμην ἐν αὐτῷ περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν ἑλλήνων νομικῶν ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου. Ἐν τῇ διαλέξει μου ταύτῃ, δημοσιευθείσῃ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ συνεδρίου, δημοσιευθησομένῃ δὲ καὶ ἰδιαιτέρως, ἐπαναλαμβάνων ἐν πολλοῖς ὅ,τι πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἀνεκοίνουν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 13ης Μαΐου 1926, ἔλεγον ὅτι τοῦ ἐθιμικοῦ ὑλικοῦ ἡ περισυλλογὴ οὐκ ὀλίγας παρουσιάζει δυσχε-

* Ἀνεκοινώθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 17 Μαΐου 1928.

ρείας διά τε τὴν ἔκτασιν αὐτῆς καὶ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν καὶ τήρησιν τοῦ καταλλήλου πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῆς τρόπου. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν ἔκτασιν παρατηροῦμεν, ὅτι πρέπει νὰ συλλεχθῶσι τὰ ἔθιμα τῶν ἀπὸ τῶν βαλκανικῶν πολέμων καὶ ἐφεξῆς προσαρτηθεισῶν τῷ ἑλληνικῷ κράτει χωρῶν ἤτοι τῆς Μακεδονίας, δυτικῆς Θράκης Ἠπείρου καὶ τῶν νήσων, πλὴν ὅμως τούτων ἡ περισυλλογὴ πρέπει νὰ περιλάβῃ καὶ τὰ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔτι δὲ καὶ τὰ τῶν τῆς ἀνατολικῆς Θράκης, τῆς Δωδεκανήσου καὶ τῆς Κύπρου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον τῆς περισυλλογῆς παρατηροῦμεν ὅτι ἐφόσον μὲν πρόκειται περὶ ἐθίμων καταγραφέντων ἤδη, ἐν οἷς ἴσχυσαν τόποις, δέον νὰ συγκεντρωθῶσιν ἅπαντα τὰ σχετικὰ στοιχεῖα γραπτοῦ δικαίου τῶν ἐθίμων. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ἐγγράφων πηγῶν θὰ ἠδύναντο νὰ συναχθῶσι μαρτυρίαι περὶ ὑπάρξεως ἐθίμων, ἤτοι ἐκ βιβλίων καταγραφῆς συμβολαίων ὑπὸ τῶν ἐντεταλμένων τὴν σύνταξιν αὐτῶν, ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς νομολογίας τῶν πατριαρχικῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων καὶ ἐκ τῶν διαφόρων τοπικῶν ἱστοριῶν. Τὸ Ἱστορικὸν λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον, τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους καὶ ἄλλαι παρόμοιαι συλλογαὶ ἀναντίρρητον εἶναι, ὅτι πλουσίας περικλείουσιν ἀνεκδότους πηγὰς γραπτοῦ δικαίου τῶν ἐθίμων.

Δυσχερεστέρα εἶναι ἡ περισυλλογὴ τοῦ ἐθιμικοῦ ὑλικοῦ τοῦ μὴ περιλαμβανομένου ἐν γραπτοῖς μνημείοις. Ἐπείγει δὲ λίαν ἡ περισυλλογὴ αὕτη, καθόσον πλείστων ἐθίμων ἡ ἀνάμνησις κινδυνεύει νὰ ἐκλείψῃ, μάλιστα δὲ ἐὰν ταῦτα εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸ νέον νομοθετικὸν καθεστώς, ὑφ' ὃ ὑπήχθησαν οἱ πληθυσμοὶ ἐφ' ὧν ἴσχυσαν ἐκεῖνα.

Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς περισυλλογῆς ταύτης ἐπιβάλλεται ἡ σύνταξις ἐρωτημάτων.

Ἐν τῷ προσδιορισμῷ ὅμως τῶν ἐρωτημάτων τούτων μεγάλη προκύπτει δυσχέρεια, ἐφόσον ἀδύνατος τυγχάνει ἡ ἐκ τῶν προτέρων ἐξακρίβωσις ἁπασῶν τῶν περιπτώσεων, ἐφ' ὧν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἀπάντησις, ἐξ ἧς θὰ συνήγετο ἡ ἐν ὡρισμένῳ τινὶ τόπῳ ὕπαρξις ὡρισμένου ἐθίμου. Τοῦτο ἰδίᾳ συμβαίνει ἐπὶ ζητημάτων τοῦ διοικητικοῦ δικαίου τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων, ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ ζητημάτων τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἐπὶ ἀκινήτων ἐμπραγμάτου, ἅτινα ἐξέφευγον τῶν ὁρίων τῆς αὐτονομίας, καίτοι καὶ ἐπ' αὐτῶν δὲν ἀποκλείεται τὸ ἔθιμον, ἐφόσον εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν δὲν ἀντετάσσετο ἢ ἐπεδείκνυεν ἀδιαφορίαν ἡ ἄρχουσα ἐξουσία. Καὶ ἐπὶ ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὸ ἐμπράγματον ἐπὶ κινητῶν δίκαιον καὶ εἰς τὸ ἐνοχικὸν συμβαίνει τὸ αὐτό, ἀλλ' ἐν ἥσσονι μέτρῳ, καθόσον τὸ δυνατὸν τῆς δράσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἢ ἄλλων ἑλληνικῶν τοπικῶν δικαστηρίων ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς διαιτησίας κατέλειπε τὸ πεδίον ἐλεύθερον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐθιμικοῦ δικαίου.

Ἐκ πάντων τούτων συνάγεται, ὅτι τὸ περιεχόμενον τῶν ἐρωτημάτων κατὰ μέγα

μὲν μέρος ἀφορᾷ εἰς τὸ οἰκογενειακὸν καὶ κληρονομικὸν δίκαιον, ἐν ἥσσονι δὲ μοίρᾳ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐμπράγματον καὶ εἰς τὸ ἐνοχικόν. Τοιαῦτα ἐρωτήματα συνέταξα καὶ κατατάξας συστηματικῶς ἐδημοσίευσα ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀκαδημίας.

Βραχὺ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀνακοινώσεώς μου ταύτης ἐδημοσιεύετο ἐν τοῖς Ἠπειρωτικοῖς Χρονικοῖς περισπούδαστος μελέτη τοῦ ἐν Βερολίνῳ νομομαθοῦς κ. Βιζουκίδου περὶ τῶν ἠπειρωτικῶν ἐθίμων, ἐν ᾗ ἐπιτάσσεται σειρὰ τῶν πρὸς περισυλλογὴν ἐθίμων ἀναγκαίων ἐρωτημάτων. Παρίσταται οὕτω ἀνάγκη ἀναθεωρήσεως τοῦ ἐμοῦ ἐρωτηματολογίου, ἧς συντελουμένης θὰ ἠδύνατο τοῦτο νὰ χρησιμοποιηθῇ, πρὸς περισυλλογὴν τῶν ἀναγκαίων πληροφοριῶν καὶ σύνταξιν τῶν σχετικῶν ἀπαντήσεων.

Ἀλλ' ἐὰν διὰ τοῦ μέσου τούτου θέλει ἐπιδιωχθῇ ἡ περισυλλογὴ τῶν ἐθίμων τῶν τέως ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν, ἔτι δὲ τῶν ἐν Δωδεκανήσῳ καὶ Κύπρῳ Ἑλλήνων, δὲν ἕπεται ὅτι τῆς περισυλλογῆς ταύτης ἐπιτυγχανομένης περατοῦται τὸ ἔργον. Παρὰ τὴν περισυλλογὴν ταύτην ἀπαιτεῖται ἡ παρακολούθησις τῶν νῦν ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλλάδι ὑπαρχόντων ἐθίμων καὶ ἡ τῶν ἐν ταῖς νέαις χώραις διαμορφουμένων. Τοῦτο θὰ ἠδύνατο κατὰ μέγα μέρος νὰ συντελῆται διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἐθιμογενοῦς δικαίου καὶ τῶν συμβολαιογραφικῶν πράξεων, αἵτινες περιλαμβάνουσι σχέσεις ρυθμιζομένας κατὰ τοιοῦτον δίκαιον. Διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα ἐν γένει, δεικνύουν τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐφαρμόζονται πρακτικῶς οἱ νομικοὶ κανόνες, ἀποκαλύπτουσιν ἐνίοτε νομικὰς σχέσεις περὶ ὧν οὐδὲν κεῖται ἐν τῇ νομοθεσίᾳ καὶ ἐμφανίζουσι συνηθείας καὶ ἔθιμα, δι' ὧν τροποποιεῖται, συμπληροῦται, ἐνίοτε δὲ καὶ καταργεῖται ἔτι ἡ διάταξις τοῦ νόμου.

Διὰ τῶν λεχθέντων δὲν περατοῦται τὸ ἔργον. Τῆς περισυλλογῆς γενομένης ἀπαιτεῖται ἐπιστημονικὴ τῶν περισυλλεγομένων ἐπεξεργασία, ἀναζήτησις τουτέστι καὶ καθορισμὸς τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὸ προγενέστερον ἑλληνικὸν δίκαιον. Καὶ ἐφόσον μὲν αἱ πηγαὶ αὐτοῦ εἶναι γνωσταὶ διευκολύνεται τὸ ἔργον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν συμβαίνει προκειμένου περὶ τῶν φιλολογικῶν πηγῶν τοῦ τε βυζαντιακοῦ δικαίου καὶ τοῦ δικαίου τοῦ μετὰ τὴν ἅλωσιν Ἑλληνισμοῦ. Οὕτω παρίσταται ἀνάγκη περισυλλογῆς καὶ τούτων, ὡς προκειμένου περὶ τοῦ βυζαντιακοῦ δικαίου διέλαβον ἐν τῷ ἐν Βελιγραδίῳ συνελθόντι κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον β' συνεδρίῳ τῶν βυζαντινῶν σπουδῶν. Ἐὰν δὲ ἡ ὁλομέλεια τοῦ συνεδρίου ἐκείνου ἐπεκρότησε τὴν ἐμὴν πρότασιν περὶ τῆς περισυλλογῆς τοῦ ἐν ταῖς φιλολογικαῖς πηγαῖς τοῦ βυζαντιακοῦ δικαίου ὑπάρχοντος νομικοῦ ὑλικοῦ, εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἀθηνῶν ἀπόκειται, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν, ἥτις κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα ἐμφανίζεται ὡς ἀπαραίτητος παράγων τῆς ἐπεξεργασίας τῶν περισυλλεγομένων ἐθίμων.

Παρίσταται οὕτω ἡ ἀνάγκη ἱδρύσεως ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἐπιστημονικοῦ τινος κέντρου παρομοίου πρὸς τὸ Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ πρὸς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον καὶ ἐπονομαζομένου: Ἀρχεῖον τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀρχικῆς τοῦ Ἀρχείου τούτου ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας διέλαβον ἐν τῷ πρὸς τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἀκαδημίας ἐγγράφῳ μου τῆς 23 Μαρτίου ἐ. ἔ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΗ ΜΕΛΟΥΣ

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΕΩΛΟΓΙΑ. — **Geologische Untersuchungen in den Gebirgsmassiven der Vardussia und Kiona,*** *von H. Carl Renz.* Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Κωνστ. Α. Κτενᾶ.

In weiterer Verfolgung meines in der vorhergehenden Mitteilung dargestellten Reiseweges setze ich die kurz gehaltene Beschreibung des Durchschnitts[1] durch die mittelgriechischen Hochgebirge fort.

Der das Gipfelplateau des Trikovon mit der Savitza[2] (1674^{m} = Vlachovuno der Karten) verbindende Kamm Vlachovuni, der von ersterem Gipfel ab die Wasserscheide zwischen den Talsystemen des Phidaris und Mornopotamos weiterleitet, besteht aus Flysch. Aus Flysch besteht auch das Fundament der Savitza; der Flysch enthält hier lokal höchst sporadisch verteilte Foraminiferen (wie Operculinen). Im Gipfelprofil der Savitza folgen über dem Flysch aufgeschobene, vorwiegend rote Schiefergesteine und Kalklagen mit einer Krönung von Hippuriten- und Orbitolinenhaltigen Kalken.

Der fundamentale Flysch der Savitza setzt auch ihre nördliche orographische Verlängerung, den Höhenzug von Surutsi und Kriatsi zusam-

* ΚΑΡΟΛΟΥ ΡΕΝΤΣ. — Γεωλογικαὶ ἔρευναι εἰς τὰ ὄρη Βαρδοῦσα καὶ Γκιώνα. — Ἀνεκοινώθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 15 Νοεμβρίου.

[1] Längs der Strecke Trikovongipfel—Vlachovunikamm—Surutsi—Kriatsi—Artotina—Livadi von Musonitza (Korax und Megalo-Chuni)—Musonitza—Mavrolithari—Kanalakiquelle (Dremisa—Kiona)—H. Triada—Braulo (Station Delphi).

[2] Oder Saschitza; es ist der höchste Kalkgipfel westlich ober Pente Hagii (Pentaghi). Der östliche Teil der Vlachovuni wird auch Xerovuni genannt. An der Route von Pentaghi nach Artotina werden von C. Ktenas Eruptivgesteine aus den Familien der Gabbros, Spilite und Porphyre angegeben (C. Ktenas et Ph. Negris, Compt. rend. Acad. des Sciences, Paris 1910, t. 150, p. 148).